

Albedo

Ett mått på en ytas förmåga att reflektera solens strålar och kasta tillbaka ljuset till rymden. När måttet är 1.00 betyder det att 100% reflekteras. Havsyttans X är 0.08 medan nysnö har 0.9 (reflekterar 90%).

Atmosfär

X består av gaser som finns runt jordklotet. Framförallt kväve (N) och syre (O), men även växthusgaserna av olika slag. X innehåller flera lager, bland annat troposfären och stratosfären.

Cirkulär ekonomi

Ekonomiska modeller som syftar till att lyfta fram verksamheter där kretslopp dominerar. Det handlar om att skapa mer värde och mindre avfall genom att se över hur resurser kan återanvändas.

Delningsekonomi

Samlingsnamn för aktiviteter som går ut på att byta, dela, hyra, låna och ge bort saker och tjänster.

Corporate Social Responsibility (CSR)

Idén om att företag har ett samhällsansvar – ekonomiskt, socialt och miljömässigt – som ska genomsyra hur verksamheten bedrivs.

Ekologi

Den del av biologin som undersöker hur djur och växter lever och samspelar med varandra och sina ekosystem.

Ekosystem

Allt som lever och alla livsmiljöer, som fungerar ihop inom ett område, till exempel en bit natur och alla dess djur och växter samt marken, vattnet och klimatet.

Ekosystemtjänster

De gratistjänster som naturen gör och som är till nytta för oss människor. Till exempel pollinering av växter och luft- och vattenrening. Vi människor är helt beroende av dessa tjänster.

Extremväder

Väderföreteelser såsom extrem hetta, översvämningar tromber och cykloner. Dessa ökar i takt med klimatförändringarna.

Fotosyntes

X är förutsättningen för liv på jorden. Det är den process där de gröna växterna bildar kolhydrater ur vatten och koldioxid med hjälp av energin i solljuset. Förutom att växterna ger oss mat, ved och virke framställs det syre som vi andas.

Försurning

Tillförsel av sura ämnen i marker och vattendrag genom bland annat förbränning av fossila bränslen.

Global uppvärmning

Uppvärmning av jordens atmosfär och hav som huvudsakligen orsakas av människans utsläpp av växthusgaser. X beror på förstärkningen av den naturliga växthuseffekten.

Globala målen för hållbar utveckling

17 mål med sammanlagt 169 delmål som världens länder tillsammans har tagit fram för att utrota extrem fattigdom, begränsa den globala uppvärmningen och minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Målen är samlade i Agenda 2030 och ska vara uppnådda till år 2030. Ersatte millenniemålen år 2015.

Greenwashing

När miljöskadliga verksamheter försöker dölja eller motverka en negativ bild av sig själva genom bland annat marknadsföring och ansträngningar att skapa en falsk bild av att de är miljömedvetna.

Hållbar utveckling

När samhället utvecklas på ett sådant sätt att vi som lever i dag kan få våra behov uppfyllda, samtidigt som vi vårdar jorden så väl att även framtidens människor kommer att kunna få sina behov tillgodosedda.

Klimat

Vädrets egenskaper på en viss plats under lång tid, såsom temperatur, vind och luftfuktighet. Mäts ofta i 30-årsperioder.

Klimatanpassning

Att förbättra samhällets förmåga att hantera klimatförändringarna för att undvika kostnader i framtiden. Exempelvis anpassa städers avloppssystem för mer regn och ta fram grödor som tål mer torra eller nya växtsjukdomar.

Klimatförändring

Förändringar av klimatet över tid. X har alltid skett naturligt, till exempel genom vulkanutbrott eller ändringar i jordens omlopp kring solen. Klimatet har dock aldrig ändrats så snabbt som i dag, vilket beror på människans förbränning av fossil energi.

Klimatkompensation

Att betala en summa till ett miljömässigt bra ändamål, som relateras till de växthusgaser som till exempel en flygresa ger upphov till.

Klimatskeptiker

Person som ifrågasätter de politiska och vetenskapliga uppfattningarna att människans utsläpp av växthusgaser är orsak till klimatförändringarna.

Koldioxid

Kemisk beteckning: CO_2 En växthusgas som bildas vid förbränning eller förmultning och som tas upp vid fotosyntes. När vi förbränner fossila bränslen ökar halten X i atmosfären, vilket leder till global uppvärmning.

Kretslopp

Ämnens cirkulation i naturen. Vattnets X beskriver hur vatten avdunstar från haven, blir moln och sedan nederbörd som till sist rör sig i floder ut till haven igen. Andra ämnen, som exempelvis kol, kväve och fosfor har sina X.

Livscykelanalys (LCA)

En metod för att beskriva varors miljöpåverkan. Ofta görs X från vaggan till graven, vilket betyder att analysen börjar då råvarorna utvinns ur naturen och slutar när varan hanteras som avfall.

Metangas

Kemisk beteckning: CH_4 . Färg- och luktfri växthusgas som är cirka 25 gånger starkare än koldioxid. Bildas när organiskt material bryts ner utan syre.

Naturresurser

Tillgångar i naturen som människan kan använda sig av. Kan vara förnybara som exempelvis skog och vind, eller icke förnybara som exempelvis metaller och fossil olja.

Ozonlagret

Ligger i ett skikt i stratosfären, där det skyddar jorden mot skadlig UV-strålning. Utsläpp av till exempel freoner har tunnats ut. Tack vare internationella överenskommelser har X börjat repareras.

Parisavtalet

Klimatavtalet som världens länder kom överens om i Paris 2015, med målet att jordens temperaturökning ska hållas under två grader, helst högst 1,5 grad.

Permafrost

Tjäle i marken året om. I X finns lagrad metan och koldioxid, som frigörs när jordens temperatur blir varmare och X smälter. Det förstärker växthuseffekten ytterligare.

Utsläppsrätt

En X ger den som äger den rätt att släppa ut ett ton koldioxid. Verksamheter kan köpa och sälja X på en marknad. Antalet X som får finnas bestäms av politiker.

Växthuseffekt

Egenskap hos atmosfären som gör att jordens medeltemperatur är högre än den skulle varit utan atmosfär.